

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန
 တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး

ကိုကိုးစိုက်ပျိုးဝင်ငွေတို
 ဝ်း

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၇) ရက်

တင်ပြသူ - ဒေါ်စံကားဝါ
 ဒု-လက်ထောက်ဦးစီးမှူး
 တိုင်းဒေသကြီးဦးစီးမှူးရုံး

နိဒါန်း

- ကမ္ဘာ့စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ တင်ပို့ရောင်းချရာတွင် ကိုကိုးသီးနှံသည် အရေးပါသည့်သီးနှံအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိခြင်း။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသ၊ ရေ၊ မြေ၊ ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသောသီးနှံဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းစားသုံးမှု အတွက်သာမက ပြည်ပသွင်းကုန်အစားထိုးနိုင်သော အမယ်သစ် သီးနှံတစ်မျိုးဖြစ်ခြင်း။
- စိုက်ပျိုးရေးပညာရှင်များ၏ လေ့လာသုံးသပ်ချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး သည် ကိုကိုးစိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သော ဒေသဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံထားပြီးဖြစ်ခြင်း။

(Blare and Useche,2013; Diaz-Montenegro, 2019; Galarza, 2012)

ရည်ရွယ်ချက်

- ကိုကိုးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများအား သိရှိနိုင်ရန်။
- ကြားသိမ်းနှံ့အဖြစ် စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် တောင်သူများ ဝင်ငွေတိုးတက်မှုအားလေ့လာရန်။
- ကိုကိုးတန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများအား တောင်သူများ ပိုမိုသိရှိလာစေရန်။

ကိုကိုးသီးနှံသမိုင်းကြောင်း

- Cocoa (Latin name) – Food of the god
- မူရင်းဒေသ – တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ မိုးသစ်တောများ
- အသုံးပြုပုံ – ငွေကြေးအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း၊ စေ့စပ်မင်္ဂလာပွဲများတွင် အသုံးပြုခြင်း။
- စပိန်လူမျိုးများမှ ချောက်လက်ထုတ်လုပ်ခြင်းနည်းပညာကို ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီး ဥရောပချောက်လက်ဈေးကွက်အား ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်။
- ၁၇၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပထမဦးဆုံးချောက်လက်ဆိုင်ကို လန်ဒန်မြို့တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး လန်ဒန်မြို့တဝှမ်းလုံး ချောက်လက်ဆိုင်များ စတင်တည်ထောင်လာခဲ့သည်။
- (၁၈) ရာစုတွင် ချောက်လက်စက်ရုံအများအပြားပေါ်ပေါက်လာပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများသာမက လူတန်းစားမရွေး စားသုံးနိုင်သည့် အစားအစာတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပြီး ယခုအခါ ကိုကိုးမှထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်းများသည် မုန့်ဖုတ်လုပ်ငန်းများ တွင် မပါမဖြစ်သည့် ပါဝင်ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်လာပါသည်။

- မြန်မာအမည်
 - အင်္ဂလိပ်အမည်
 - ရုက္ခဗေဒအမည်
 - မျိုးရင်းအမည်
- ကိုကိုး
 - Cocoa (Chocolate tree)
 - *Theobroma cacao*
 - Malvaceae

ကရီအိုလို (Criollo)

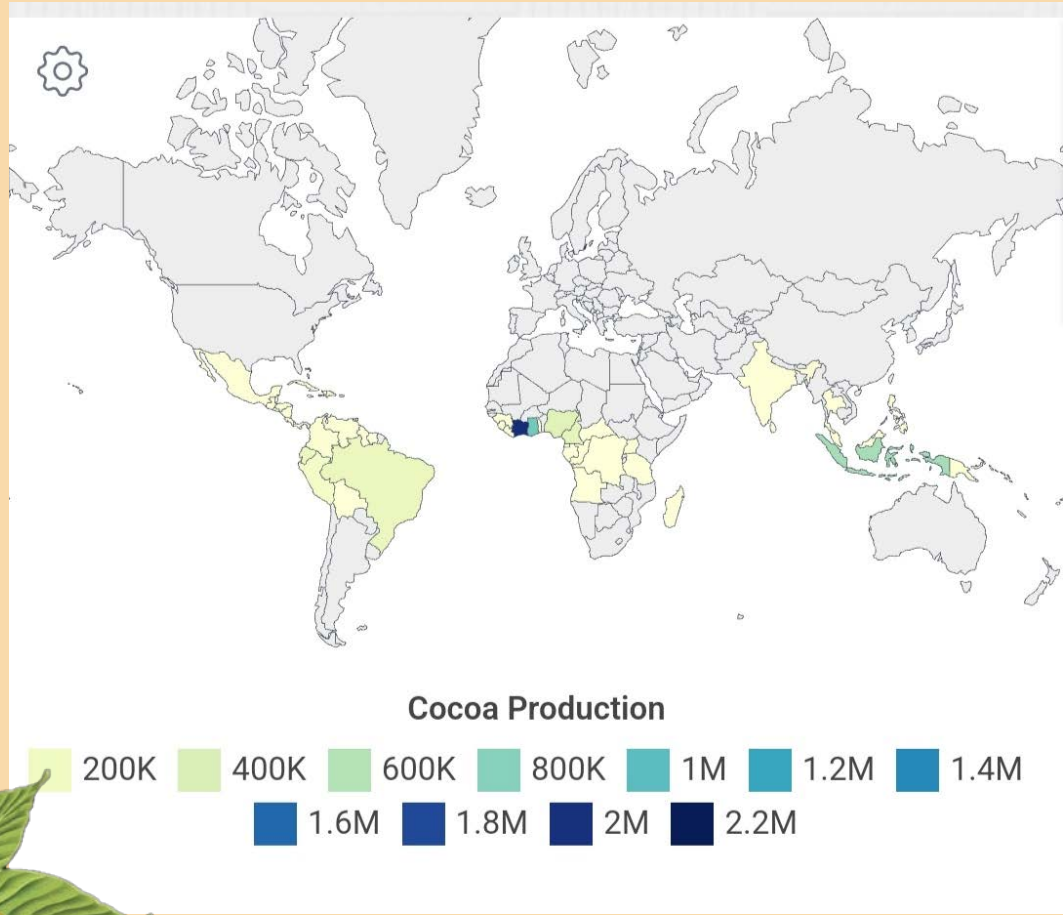
ဖော်ရက်စ်တီရို
(Forastero/ Amelonado)

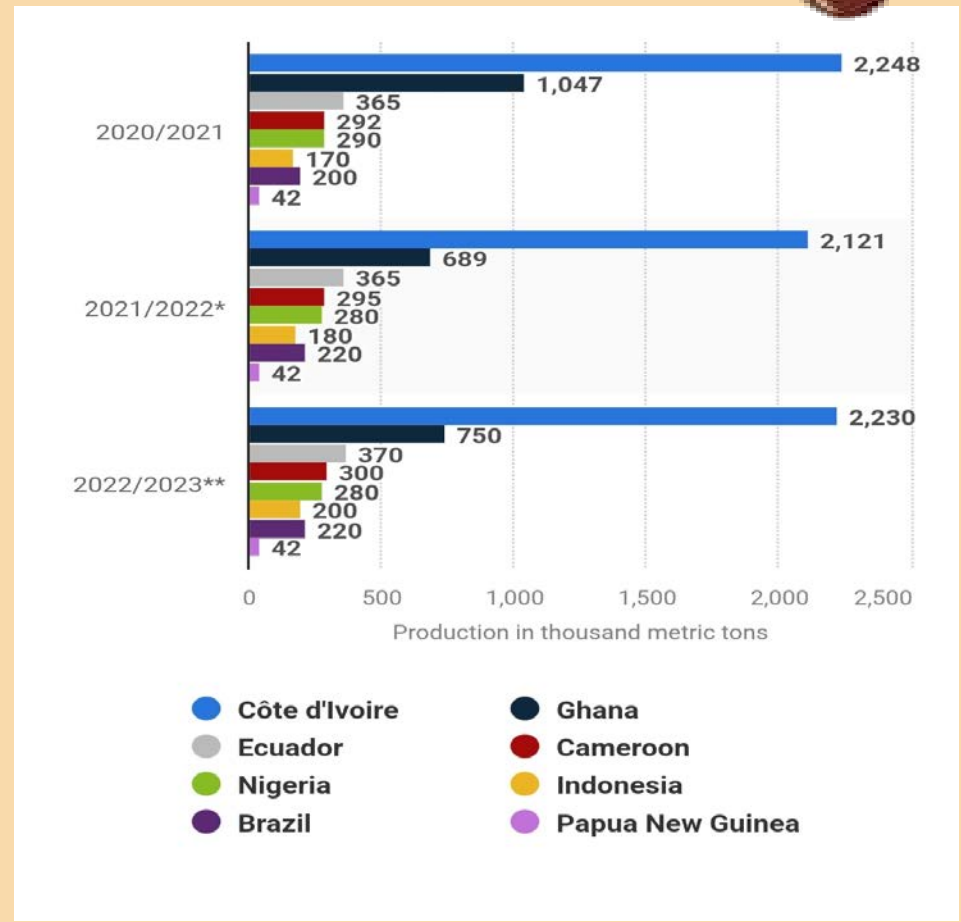
ထရီနီတရီအို (Trinitario)

ကမ္ဘာ့ကိုကိုးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

Source: faostat

Source: Statista

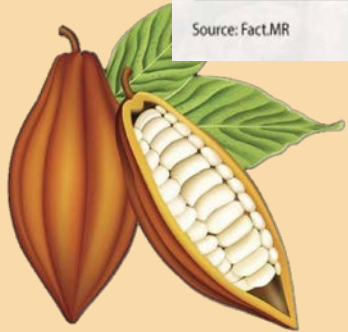
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း (၃၁.၁.၂၀၂၄)ရက်နေ့အထိကိုကိုးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

စဉ်	ခရိုင်/မြို့နယ်	စိုက် (ဧက)	ရိတ် (ဧက)	နှုန်း (ပိဿာ/ဧက)	ထွက် (ပိဿာ)
၁	ထားဝယ်ခရိုင်	၄၀၄	၂၈	၆၅၉.၁၈	၃၃၄၂
	ထားဝယ်	၄၂			
	လောင်းလုံး	၂၅			
	သရက်ချောင်း	၇၆			
	ရေဖြူ	၂၆၁	၂၈	၆၅၉.၁၈	၃၃၄၂
၂	မြိတ်ခရိုင်	၉၁			
	မြိတ်	၂၃			
	ကျွန်းစု	၁၀			
	ပုလော	၃၉			
	တနင်္သာရီ	၁၉			
၃	ကော့သောင်းခရိုင်	၁၄			
	ကော့သောင်း	၁၄			
၄	ဘုတ်ပြင်းခရိုင်	၁၃			
	ဘုတ်ပြင်း	၁၃			
	တနင်္သာရီတိုင်းချုပ်	၅၂၂	၂၈	၆၅၉.၁၈	၃၃၄၂

ကိုကိုးသီးနှံဈေးကွက်

ကမ္ဘာ့ကိုကိုးဈေးကွက်

မြန်မာ့ကိုကိုးဈေးကွက်

၂၀၂၄ ခုနှစ် - 9.0 million USD
Annual Growth Rate - 11.96 %
per annum

Source: Statista

ကြားသီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

- အပိုဝင်ငွေရရှိခြင်း
- မြေတစ်ယူနစ်အသုံးပြုမှုစွမ်းအားတိုးတက်လာခြင်း
- မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ပေးခြင်း

ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အစီအစဉ်

- စစ်တမ်းကောက်ယူမှု - အောင်ဇေမ္မုကိုကိုးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေး
 - ကိုကိုးစိုက်ပျိုးသည့် တောင်သူများ

ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်

စိုက်ပျိုးနှစ်	စရိတ်(ကျပ်)	ဝင်ငွေ(ကျပ်)	မှတ်ချက်
ပထမနှစ်	၇၀၈၅၀၀		-စိုက်သည်မှ (၄)နှစ်အကြာတွင် ဝင်ငွေစတင်ရရှိပါမည်။ -(၆)နှစ်အကြာတွင် အရင်းကြေးပြီး အမြတ်ငွေစတင်ရရှိပါမည်။
ဒုတိယနှစ်	၂၆၁၂၀၀		
တတိယနှစ်	၂၃၈၆၀၀		
စတုတ္ထနှစ်	၂၁၀၀၀၀	၃၆၄၅၀၀	
ပဉ္စမနှစ်	၂၂၀၀၀၀	၇၂၉၀၀၀	
ဆဋ္ဌမနှစ်	၂၃၀၀၀၀	၁၂၁၅၀၀၀	
သတ္တမနှစ်	၂၄၀၀၀၀	၁၇၀၁၀၀၀	
	၂၁၀၈၃၀၀	၄၀၀၉၅၀၀	

ကွမ်းသီးနှင့် ကြားသီးနှံကိုကိုး စိုက်ပျိုးထားရှိမှု၏ တစ်ဧကဝင်ငွေ

စဉ်	သီးနှံအမည်	ပင်ကြားxတန်း ကြား	တစ်ဧက ဝင်ဆံ့ပင်	တစ်ဧက အထွက် (ပိဿာ)	တစ်ပိဿာ ဈေးနှုန်း (ကျပ်)	ဝင်ငွေ(ကျပ်)
၁။	ကွမ်းသီး	၉x'၉'	၅၄၀	၁၀၈၀	၃၈၀၀	၄၁၀၄၀၀၀
၂။	ကိုကိုး	၁၀'x၁၀'	၄၅၀	၆၇၅-၆၇၅၀	၉၀၀	၆၀၇၅၀၀-၆၀၇၅၀၀၀
၃။	ကွမ်းသီး/ကိုကိုး	၉'x၉'၊ ၁၀'x၁၀'	၅၄၀၊၂၇၀	၁၀၈၀/ ၄၀၅-၄၀၅၀	၃၈၀၀/၉၀၀	၄၁၀၄၀၀၀/ ၃၆၄၅၀၀-၃၆၄၅၀၀၀

ကိုကိုးသီးနှံအား ကြားသီးနှံအဖြစ်စိုက်ပျိုးထားရှိခြင်း

ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးများ

စဉ်	အမျိုးအစား	ရေတွက်ပုံ	တန်ဖိုး (ကျပ်)
၁။	အသီးလုံး	ပိဿာ	၉၀၀
၂။	ပျိုးပင်	ပင်	၇၀၀
၃။	အစေ့ခြောက်	ကီလိုဂရမ်	၁၂၀၀၀
၄။	Nibs	ကီလိုဂရမ်	၃၅၀၀၀
၅။	ကိုကိုးအမှုန့်	ကီလိုဂရမ်	၃၅၀၀၀
၆။	ကိုကိုးထောပတ်	ကီလိုဂရမ်	၄၀၀၀၀
၇။	ချောကလက်	ဂရမ်	၄၀၀၀
၈။	ကိုကိုးလက်ဖက်ခြောက်	ဂရမ်	၂၅၀၀
၉။	ကိုကိုးပိုင်	ပုလင်း	၁၂၀၀၀
၁၀။	ချော့ကလက်ပိုင်	ပုလင်း	၁၂၀၀၀

ကိုကိုးတန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များ

အားသာချက်	အားနည်းချက်
<ul style="list-style-type: none"> - မြေယာအသုံးချနိုင်မှု တက်လာခြင်း - နှစ်ရှည်သီးနှံများစိုက်ပျိုးသည့် ဒေသဖြစ်ခြင်း - တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> - မူလနှစ်ရှည်ပင်များ၏ ပင်ကြား၊ တန်းကြားများ နည်းစနစ် တကျ စိုက်ပျိုး ထားမှုမရှိခြင်း - အရည်အသွေးကောင်း စပ်မျိုးထုတ်လုပ်နိုင်မှုနည်းပါးခြင်း
အခွင့်အလမ်း	စိန်ခေါ်မှုများ
<ul style="list-style-type: none"> - ဝင်ငွေတိုးလာခြင်း - နိုင်ငံခြားငွေသုံးစွဲမှုလျော့ချနိုင်ခြင်း - ပြည်ပပို့ကုန်အမယ်သစ်သီးနှံဖြစ်လာနိုင်ခြင်း 	<ul style="list-style-type: none"> - ဈေးကွက်ထိုးဖောက်နိုင်မှုအားနည်းခြင်း - တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် နည်းပညာ အားနည်းခြင်း

အကြံပြုတင်ပြချက်

❖ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာနအနေဖြင့်

- အထွက်ကောင်း/ အရည်အသွေးကောင်းမျိုးများ ထွက်ပေါ်လာစေရန် မျိုးသစ် ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ/ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- Contract farming စနစ် ပိုမိုပီပြင်လာစေရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- ကိုကိုးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအသင်းအဖွဲ့ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ကူညီပေးခြင်း။
- နှစ်ရှည်ပင်များအကြား ကြားသီးနှံအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် တောင်သူများ ဝင်ငွေပိုမိုရရှိလာစေရန် အသိပညာပေးစည်းရုံးခြင်း။

နိဂုံး

- ကြားသိးနံ့အနေဖြင့်စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် တောင်သူများ ဝင်ငွေပိုမိုရရှိလာပြီး လူမှုစီးပွားဘဝများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာစေခြင်း။
- တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်အဖြစ် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှသာ ဈေးကောင်းရရှိပြီး ဈေးကွက်ဝင်သည့် သီးနှံ ဖြစ်ခြင်း။
- ကိုကိုးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ဆက်စပ်ဌာနများနှင့်ပူးပေါင်း၍ တောင်သူပညာပေးလုပ်ငန်း များအား ပိုမိုဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- အနာဂတ်တွင် ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သည့် အရည်အသွေးပြည့်မီသော ကိုကိုးတန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန် များ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဆိုပါက တောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝ တိုးတက်လာရုံသာမက နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ တိုးတက် စေမည့် သီးနှံဖြစ်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး ၊ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန ၊ တိုင်းဒေသကြီးဦးစီးမှူးရုံး၏ ကိုကိုးစိုက်ပျိုးခြင်း ပညာပေးလက်ကမ်းစာစောင်။
- <https://www.factmr.com/report/44/cocoa-market>
- <https://www.statista.com>
- <https://worldpopulationreview.com>

လမ်းညွှန်မှု ခံယူအပ်ပါသည်။

